

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра англійської мови

ФОРМУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА НАВЧАННЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

МАТЕРІАЛИ

III-го науково-методичного семінару

(Київ, 27 березня 2015 року)

Київ – 2015

ЗМІСТ

Кнодель Л. В. ІДЕАЛ ПЕДАГОГА В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ	7	Зяць Л. І. ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТАХ НІДЕРЛАНДІВ	62
Ольшанський Д. В. ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ІНШОМОВНОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У КОНТЕКСТІ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	14	Гродський І. Я. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ТА СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	68
Скуратівська Г. С. ЛІНГВІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛІЙСЬКОГО ПИСЕМНОГО ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДІЛОВИХ ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО СПІЛКУВАННЯ	21	Кисельова І. І. РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	76
Чернігівська Н. С. НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК СКЛАДОВА ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ БАГАТОПРОФІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	29	Михайлик О. П. ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ПРАКТИЧНОГО КУРСУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НЕПРОФІЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	83
Солдатова Л. П. ОПТИМАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ «МОВИ ПЕРВИННОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ» ПРИ НАВЧАННІ «МОВИ ВТОРИННОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ» У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	36	Яранцева О. І. РОЛЬ ЮРИДИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ВИКЛАДАННІ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ ТА КУРСАНТАМ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПРАВНИЧОГО СПРЯМУВАННЯ	91
Громова Н. С. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	42	Скриник Л. М., Скриник М. В. НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЗНАНЬ ФАХОВОЇ ЛЕКСИКИ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ	98
Поліщук Н. П. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТЕКСТУАЛЬНОЇ ЛІНГВІСТИКИ В КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ	50	Кобилянська І. В. ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	104
Сергеева О. П. ВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЯК КЛЮЧ ДО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ У ЧАС ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ІНТЕГРАЦІЙНИХ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН	55	Драмарецька Л. Б. ФОРМИ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ В ГАЛУЗІ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН	110

Зяць Л. І.
старший викладач
кафедри англійської
мови Гуманітарного
інституту Київського
університету імені
Бориса Грінченка

ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТАХ НІДЕРЛАНДІВ

Якісна педагогічна освіта є одним із ключових компонентів освітньої системи кожної країни. Сучасне реформування вищої освіти в цілому та педагогічної освіти зокрема в Україні відбувається в контексті Болонської угоди, розвитку міжнародного співробітництва, інтеграції у європейський простір вищої освіти. Зазначені процеси передбачають постійне підвищення якості освіти, оновлення змісту та форм організації навчання у результаті якого здійснюється підготовка висококваліфікованого вчителя, який готовий до постійного розвитку професійних педагогічних умінь. Ефективне розв'язання усієї низки завдань реформування стає можливим завдяки ґрунтовному вивченню особливостей педагогічної освіти розвинених європейських країн. Особливо цінним для української педагогічної освіти є досвід країн Європи, які демонструють високий рівень розвитку вищої освіти, зокрема Нідерландів.

Особливу увагу привертають рекомендації Ради Європи, що стосуються підготовки вчителів іноземної мови у європейських країнах, а саме:

- підтримувати педагогічні навчальні заклади всіх рівнів у ретельній підготовці навчальних програм з побудованими в логічній послідовності цілями та задачами, що включають лінгвістичні, дидактичні, психологічні та інтеркультурні компоненти підготовки майбутніх вчителів;
- сприяти впровадженню в освітні технології нового виміру у викладанні іноземних мов “учитися учити” (“learning to learn” dimension), що є ключовим поняттям концепції неперервної особистої освіти;
- допомагати та заохочувати викладачів педагогічних навчальних закладів до використання нового підходу у викладанні іноземних мов, що в документах Ради Європи зазначається як “автономія особи, яка вивчає сучасні мови” (autonomy of learner who studies modern languages) і визначається як здатність особи до більш незалежного та ефективного навчання, що є основою

для неперервної особистої освіти та вдосконалення комунікативних умінь в умовах розвитку та зміни оточуючої дійсності [1].

Професійна підготовка вчителів у Нідерландах відбувається у закладах вищої професійної освіти, або в окремих структурних підрозділах університетів. Відповідно, і відрізняються рівні підготовки вчителів, незважаючи на те, що всі програми мають ступені акредитації вищої освіти. Підготовка викладачів старшої школи та для закладів вищої освіти відбувається в університетах.

Підготовка викладачів здійснюється у таких університетах Нідерландів:

- університеті міста Гронінгену (університетський центр навчання та викладання);
- університеті міста Утрехта (педагогічна магістратура);
- університеті міста Амстердама (педагогічна магістратура);
- Вільному університеті міста Амстердама (педагогічна магістратура);
- університеті міста Лейдена (педагогічна магістратура) [7].

Щоб проаналізувати особливості програми підготовки викладачів іноземної мови для прикладу розглянемо зміст програм підготовки магістрів гуманітарного факультету, спеціальності «лінгвістика» Лейденського університету, підготовку яких здійснює Лейденський університетський центр лінгвістики [4].

Варто підкреслити, що в університетах Нідерландів існує декілька видів магістерських програм, що відрізняються за змістом та тривалістю навчання:

- академічні магістерські програми (*academic master, regular master*), під час проходження яких студент отримує знання в конкретній науковій галузі та певні практичні навички, які разом є основою для подальшої кар'єри (переважно навчання триває один рік, крім медичних – 3 роки);
- дослідницькі магістерські програми (*research master*), розроблені для тих, хто збирається поєднати свою майбутню кар'єру з науковими дослідженнями (2 роки);
- педагогічні магістерські програми (*teacher training master's programmes*) готують студентів до викладацької діяльності у середній школі (1-2 роки) [6].

Академічна магістерська програма зі спеціальності лінгвістика розрахована на один рік (60 кредитів), включає 10 спеціалізацій (китайська мова, англійська мова, французька мова, німецька мова, італійська мова, мови Африки, Азії та корінних жителів Америки, порівняльна індоевропейська лінгвістика, теоретична лінгвістика, теорія та практика перекладу, мова та

спілкування), кожна з яких передбачає опрацювання протягом двох семестрів чотирьох навчальних курсів на вибір із запропонованого переліку, кожен складається з 10 кредитів та написання науково-дослідної роботи за обраною темою (20 кредитів). Навчальні курси, що пропонуються студентам, оновлюються та вдосконалюються кожного року. Вони розробляються з урахуванням новітніх наукових досягнень, шляхом ознайомлення студентів з результатами власних дослідницьких розробок викладача та науково-педагогічного колективу університету. Зокрема, перелік навчальних курсів для спеціальності – лінгвістика, спеціалізація – англійська мова) у 2013/2014 навчальному році включає [5]:

Таблиця 1

Перелік навчальних курсів для спеціальності – лінгвістика, спеціалізація – англійська мова 2013/2014 н.р.

I семестр (студент обирає 2 курси)	II семестр (студент обирає 2 курси)
<ul style="list-style-type: none"> - Історична фонологія англійської мови - Англійська мова часів Джейн Остін - Дослідження феномену лінгвістичних запозичень - Вивчення та викладання іноземної мови - Різновиди англійської мови в світі 	<ul style="list-style-type: none"> - Вдосконалення навичок перекладу - Словотворення в англійській мові - Історичний синтаксис - Метафора, жанр і стиль - Соціолінгвістика - Прескриптивізм

Як правило, кожен курс передбачає 26 годин лекційних та семінарських занять, решта – 254 години відводиться на опрацювання обов'язкової літератури та написання курсової роботи. Вибір курсу не завжди довільний, для реєстрації на деякі курси студент має обов'язково пройти певний попередній курс під час навчання на бакалавраті. Як вже згадувалось, обов'язковим компонентом підготовки академічного магістра є написання магістерської роботи (20 кредитів, близько 17000 слів), виконання якої студент розпочинає, пройшовши два навчальних курси. захист наукової роботи відбувається у присутності наукового керівника та опонента, якого обирає науковий керівник. Опонент має ознайомитися з роботою та допустити її до

захисту. Під час виконання роботи студенту необхідно продемонструвати вміння узагальнювати та критично аналізувати наукову літературу, чітко визначати мету та завдання дослідження, вміння здійснювати самостійний науковий пошук [3].

Дослідницька магістерська програма зі спеціальності – лінгвістика розрахована на два роки (120 кредитів) також включає 10 вже згаданих спеціалізацій, проте студент не обов'язково має зосереджуватись лише на одній спеціалізації. Базовий курс навчання включає два обов'язкових курси (по 10 кредитів): у 2013/2014 навчальному році це - історія лінгвістики (I семестр) та зразки лінгвістичних структур (II семестр). Решту навчальних курсів студент обирає самостійно (40 кредитів – I рік навчання, 30 кредитів – II рік навчання, під час II року навчання планується написання магістерської роботи – 30 кредитів). Обирати навчальні курси студент може серед тих, що пропонуються програмою підготовки академічного магістра; альтернативою лишається реєстрація на поточні дослідницько-орієнтовані курси, які передбачені програмою підготовки магістра-дослідника та зміст яких змінюється кожного року і оголошується перед початком семестру. Крім того, студент може приєднатися до будь-якого магістерського навчального курсу Лейденського університету, в тому числі поза межами Лейденського університетського центру лінгвістики. Цей навчальний курс має бути пов'язаний з лінгвістичним напрямом дослідження та затверджений екзаменаційною комісією університетського центру лінгвістики. Нарешті, у світлі Болонських імперативів, студентам надається можливість навчання в інших університетах Нідерландів та за кордоном. Ключовим компонентом підготовки магістра-дослідника є підготовка магістерської роботи (30 кредитів, близько 30000 слів), написання якої відбувається під час другого року навчання під керівництвом одного з викладачів Лейденського університетського центру лінгвістики, а також за участі опонента. Студент самостійно обирає наукового керівника та тему дослідження. Від академічної магістерської роботи це дослідження відрізняється за обсягом, а також і тим, що беруться до уваги подальші перспективи дослідження цієї наукової проблеми, оскільки студент після здобуття ступеню магістра, як правило, не припиняє свою дослідницьку роботу та приступає до навчання у докторантурі. Результати науково-дослідної роботи магістрів-дослідників, часто публікуються у наукових журналах [4].

Таким чином, програми підготовки академічного магістра та магістра-дослідника відрізняються тривалістю навчання, змістом навчальних курсів, а

також обсягом та змістом магістерської роботи, яка відіграє ключову роль у підготовці магістра-дослідника.

Для того, щоб вступити на педагогічну магістерську програму в університеті потрібно мати ступінь магістра з тієї дисципліни, яку вступник планує викладати. Тобто, наприклад майбутній викладач-магістр з англійської мови, на момент вступу повинен мати магістерський ступінь з лінгвістики, спеціалізація - англійська мова. Підготовку магістрів-викладачів у Лейденському університеті здійснює окремий підрозділ університету – Лейденська педагогічна магістратура (Leiden University Graduate School of Teaching) [2], яка має в своєму складі два відділення: середньої та вищої освіти. Відділення середньої освіти займається підготовкою вчителів середньої школи, а також організовує курси підвищення кваліфікації для вже працюючих вчителів. Відділення вищої освіти запроваджує курси підвищення кваліфікації викладачів вищої школи. Відповідно, Лейденська педагогічна магістратура забезпечує створення науково-дослідного та творчо-інноваційного простору підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників різних рівнів освіти.

Програма підготовки магістра-викладача триває один рік (60 кредитів) і передбачає вивчення ряду педагогічних дисциплін, а також формування професійних практичних умінь та навичок. Програма підготовки викладача англійської мови включає такі навчальні курси [2]:

- дидактика (навчання та викладання): 5 кредитів у I семестрі, 2 кредити у II семестрі,
- методика викладання сучасних мов (магістерський курс): по 5 кредитів у I та II семестрах,
- педагогіка: 5 кредитів у I семестрі.

Програма підготовки викладача-магістра, також передбачає підготовку методичної розробки з дисципліни, яку студент збирається викладати. Як правило, у кожного студента, який навчається на викладача за даною програмою, вже є досвід підготовки наукового дослідження (магістерська чи докторська робота), присвяченого тематиці дисципліни викладання, але ці дослідження не пов'язані з методикою викладання, тому основним завданням на цьому етапі є дослідження методики викладання певного предмету та створення власної методичної розробки у вигляді доповіді (до 5000 слів), яку готує студент під керівництвом викладача з методики.

Особливу увагу, на нашу думку, слід звернути на той факт, що основну частину навантаження при підготовці магістра-викладача складає педагогічна практика – 30 кредитів, під час якої студент має відпрацювати самостійно,

щонайменше по 60 годин занять у першому та другому семестрах, у різних типах середніх шкіл [2]. Таким чином, ключовим компонентом підготовки магістра-викладача є формування практичних навичок, необхідних у майбутній професійній діяльності.

Педагогічна магістратура університету міста Утрехта має у своїй структурі 16 факультетів, серед яких і факультети підготовки викладачів іноземної мови (англійської, французької, німецької та іспанської). Програма підготовки також містить 120 кредитів, які охоплюють такі категорії навчальних курсів:

- обов'язкові мовознавчі курси (літературознавство, мовознавство, мовні школи, мова та література у педагогічній діяльності та ін.) – 20 кредитів;
- мовознавчі курси за вибором – 15-20 кредитів;
- обов'язкові курси професійної підготовки (дидактика, наукові дослідження у педагогіці та ін.) – 45 кредитів;
- професійні курси за вибором – 15 кредитів;
- написання магістерської роботи – 20-25 кредитів (магістерську роботу магістрант пише мовою, яку збирається викладати) [9].

Обов'язкові курси професійної підготовки включають також і педагогічну практику магістранта, яка відбувається в два етапи по 12 кредитів, та передбачає на першому етапі відвідування щонайменше 120 уроків та самостійне проведення 20 уроків, на другому етапі – проведення 100 уроків. Таким чином, магістрант під час навчання 2-3 дні на тиждень присвячує, безпосередньо, педагогічній практиці [9].

Таким чином, проаналізувавши діяльність педагогічних магістратур двох університетів Нідерландів (Лейденського та Утрехтського університетів) можемо зробити висновок, що ключовим компонентом підготовки магістра-викладача є формування практичних навичок, необхідних у майбутній професійній діяльності. Варто підкреслити, що навчання в педагогічній магістратурі в університетах Нідерландів відбувається на базі магістерського диплому (професійного або дослідницького), завдяки чьому забезпечується високий фаховий рівень майбутнього викладача.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Council of Europe (1998) Recommendation No.R (98) 6 of the Committee of Ministers to Member States Concerning Modern Languages (Adopted by the

Committee of Ministers on 17 March 1998, at the 623rd meeting of the Ministers' Deputies). – Strasbourg: Council of Europe.

2. ICLON Leiden University. Graduate School of Teaching. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.iclon.leidenuniv.nl/>

3. International Bureau of Education. UNESCO. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ibe.unesco.org/en.html>

4. Leiden University. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.leidenuniv.nl/>

5. Linguistics. Master's programmes. Humanities Universitet Leiden [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://hum.leiden.edu/linguistics>

6. Netherlands organisation for international cooperation in higher education. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.studyinholland.nl/>

7. QANU research review Teacher Training Institutes. 2010. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.qanu.nl/sites/default/files/bestanden/files/Teacher%20Training%20Institutes%20OZ%202010.pdf>

8. Utrecht University. Masters. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uu.nl/masters/>

9. World Data on Education. 7th edition, 2010/11 Netherlands. Updated version, October 2012. International Bureau of Education. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/Netherlands.pdf

*Гродський І. Я.
старший викладач
кафедри англійської
мови Гуманітарного
інституту Київського
університету імені
Бориса Грінченка*

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ТА СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інформатизація сфери освіти все більше завойовує позиції у цій галузі і вступає на якісно новий рівень свого розвитку. Досить успішно розв'язуються

питання використання комп'ютерних технологій як у вищій, професійній, так і у середній школах. Накопичений досвід у цій сфері, по суті, певною мірою свідчує, що період пілотних проєктів, різноманітних підходів і діаметрально протилежних точок зору на цю проблему завершується. А відтак – необхідно чітко уявляти і відповідно оцінювати роль інформаційних технологій у навчальному процесі. На цьому етапі розвитку зазначеної наукової галузі провідні позиції починають займати більш конкретні і, можливо, дещо вузькі питання, пов'язані з визначенням дидактичного, психологічного і методичного потенціалів комп'ютерних технологій у навчанні різних предметів, їх вплив як на парадигму всієї освіти, так і на теорію та практику навчання кожного освітнього курсу. У цьому зв'язку актуальними є питання, від яких значною мірою залежить загальне уявлення про можливості комп'ютера, у тому числі і його місця, ролі та функцій у навчальному процесі. Об'єкт дослідження – навчання студентів немовних спеціальностей за новими інформаційними технологіями. Предмет дослідження – психологічні умови ефективного застосування ТЗН у навчанні іноземної мови. Мета дослідження – з'ясувати психологічні умови ефективного навчання студентів немовних спеціальностей за новими інформаційними технологіями.

Питанням використання ТЗН цікавились такі вітчизняні та зарубіжні дослідники як В. Андрущенко, Н. Балик, Ю. Батурін, В. Биков, Ю. Валькман, Н. Вінер, С. Гончаренко, Р. Гуревич, І. Дичківська, М. Жалдак, Ю. Жук, О. Ляшенко, Ю. Машбиць, Н. Морзе, Є. Полат, С. Раков, О. Співаковський, І. Фрумін, А. Девід, Р. Вільямс, К. Маклін, П. Росс. Окремі аспекти психологічного спрямування комп'ютерних технологій вивчали І. М. Горелов, Є. І. Машбиць, О. К. Тихомиров, С. Пейперт. У працях цих авторів розглянуто шляхи підвищення ефективності навчання з використанням ТЗН, способи класифікації програмних засобів, специфіка їх використання у навчальному процесі [8, 5].

Застосування технічних засобів вимагає певного коригування навчального процесу, однак не слід забувати, що ТЗН повинні гармонійно вписуватись у навчальний процес. Цілком закономірно, що з появою значної кількості ТЗН, кожен із яких має свої переваги й недоліки, постає питання їх комплексного застосування з урахуванням кращих можливостей кожного з них.

Використання ТЗН у процесі навчання має цілий ряд переваг [5, 83]:

- варіативність застосування на різних етапах навчання;